

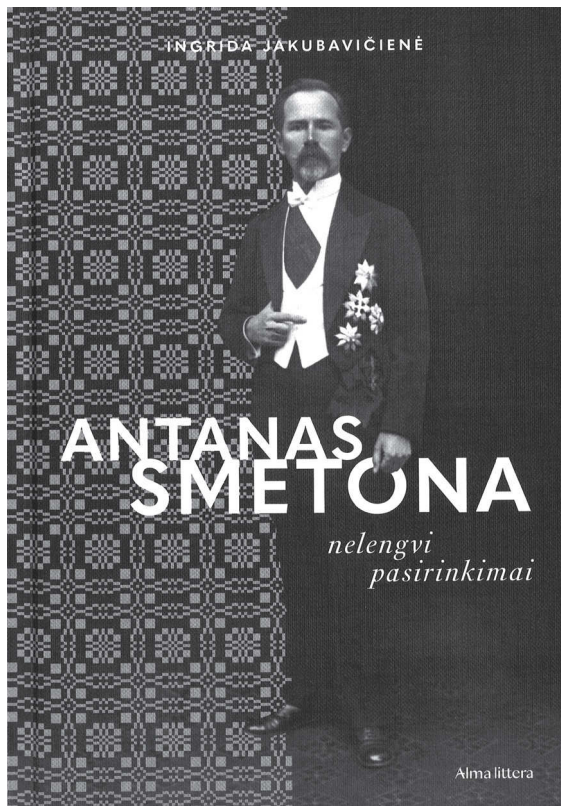
Knyga apie prezidento Antano Smetonos pasirinkimus

Pirmasis ir ketvirtasis Lietuvos prezidentas Antanas Smetona (1874–1944) istorikų dėmesio tikrai nestokoja. Apie du kartus prie valstybės vairo stovėjusį prieštaringai vertinimą politiką nemažai parašyta knygų, publikacijų specialiuose moksliniuose istorijos ir plačiam skaitytojų ratui skirtuose leidiniuose. Praėjusį penktadienį pirmą kartą Pasvalio Mariaus Katiliškio viešojoje bibliotekoje viešėjusi istorikė, humanitarinių mokslų daktarė Ingrida Jakubavičienė pristatė šiemet pasirodžiusią monografiją „Antanas Smetona. Nelengvi pasirinkimai“. Prieškario Lietuvos prezidentūroje Kaune dirbanti istorikė sakė, kad parašyti knygą ją įkvėpė pernai minėtas A. Smetonos 150-asis jubiliejus. Ta proga istorinėje prezidentūroje I. Jakubavičienė pristatė parodą „Antanas Smetona: nelengvi pasirinkimai“.

Istorikė 454 puslapių knygoje, gausiai iliustruotoje nuotraukomis, rašo apie A. Smetonos kaip politiko virsmą nuo liberalaus demo-

krato iki autokrato, didžiausios įtakos jam turėjusias asmenybes ir nelengvus sprendimus. „Jei ne Sofija, aukščiau laikraščio redaktoriaus Antanas Smetona vargu ar būtų pakilęs“, – svarstė Ingrida Jakubavičienė, kalbėdama apie prezidento žmonos Sofijos Chodakauskaitės-Smetonienės (1885–1968) įtaką. Iš daugelio prezidento pasirinkimų, sunkiausias buvo padarytas 1940 m. birželio 15-ąją. Daugumai Vyriausybės narių nutarus priimti Sovietų Sąjungos ultimatumą, A. Smetona su šeima nusprendė skubiai trauktis iš Lietuvos, į kurią jau pradėjo plūsti sovietų kariuomenė. „Nenoriu savo rankomis subolševikinti Lietuvos“, – išvykdamas iš prezidentūros kartojo A. Smetona. Lemtingu valstybei momentu jis pasirodė visa galva išvalgesnis ir nuovokesnis už tuos Vyriausybės narius, kurie ragino klusniai sutikti su okupacija. Daugelis jų vėliau savo gyvenimą baigė sovietų lageriuose.

Tyrinėdama Prezidento Antano Smetonos ir jo artimiausios aplinkos asmenų biografijas, I. Jakubavičienė

anksčiau yra išleidusi monografijas „Seserys Sofija Smetonienė ir Jadvyga Tūbelienė“, „Dviese. Sofija Smetonienė ir Jadvyga Tūbelienė. Modernybės vėjai ir lietuvių inteligentija“, „Duetas: Antanas ir Sofija Smetonos“, „Portretas: Juozas ir Jadvyga Tūbeliai“.

Naująją I. Jakubavičienės knygą „Antanas Smetona. Nelengvi pasirinkimai“ galima įsigyti Pasvalio knygyne, jas taip pat turi ir Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka.

„Darbo“ inf.